

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково- педагогічної
роботи
Пантелеймонов А.В.

“ _____ ” _____ 2019

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІНАНСОВА СТАТИСТИКА

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
галузь знань **29 «Міжнародні відносини»**
спеціальність **292 «Міжнародні економічні відносини»**
освітня програма **«Міжнародні фінанси»**
вид дисципліни **за вибором**
факультет **міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу**

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«_28_» серпня 2019 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії
Кондратенко Н.Д.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу та економічної теорії

Протокол від “ 27 ” серпня 2019 року № 1

В.о. завідувача кафедри міжнародного
бізнесу та економічної теорії

_____

(підпис)

доц. І.О. Дерід
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “ 27 ” серпня 2019 року № 1

Голова науково-методичної комісії

_____

(підпис)

доц. Л. І. Григорова-Беренда
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Фінансова статистика” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» освітньої програми «Міжнародні фінанси»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є надання студентам цілісної і логічно-послідовної системи знань про фінансову статистику . Формування теоретичних знань та набуття практичних навичок щодо оволодіння методикою обробки статистичної інформації для вирішення складних фінансово-статистичних завдань і творчого застосування статистичного апарату для обґрунтування управлінських рішень у фінансовому секторі

1.2. Основні завдання дисципліни полягають у вивченні

– теоретичних основ становлення та розвитку фінансової статистики та її організаційних засад;

– змісту і методів обчислення та аналізу показників, які відображають особливості фінансового сектору;

– концептуальних засад виокремлення та структурування фінансового сектору, а також відображення фінансових операцій у системі національних рахунків;

– методів і прийомів аналізу та оцінювання пропорцій і закономірностей розподілу валового внутрішнього продукту та національного доходу;

– статистичних підходів аналізу формування дохідної і витратної частин бюджету, оцінювання його структури, ступеня його виконання

1.3. Кількість кредитів 4

1.4. Загальна кількість годин 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
обов'язкова дисципліна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2 -й	-й
Семестр	
4 -й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год	год.
Лабораторні заняття	
-	год.
Самостійна робота	
56 год.	год.
Індивідуальні завдання	
Розрахунково-графічна робота – 15 год із самостійної роботи	

1.6. Заплановані результати навчання

Знати:

- основні теоретичні та методологічні принципи економіко-статистичного вивчення кількісних закономірностей масових суспільно-економічних явищ і процесів, які пов'язані з фінансовою сферою;

- терміни, поняття, категорії та закони, на яких базується статистика фінансів;

- принципи побудови системи показників фінансової статистики та методології їх обчислення;

- статистичні прийоми, способи та методи, спрямовані на дослідження кількісних закономірностей масових суспільно-економічних явищ і процесів, які пов'язані з фінансовою сферою.

Вміти:

- самостійно збирати статистичну інформацію про розвиток фінансового сектору;

- систематизувати та класифікувати зібрану статистичну інформацію;

- обирати і застосовувати методи обробки, узагальнення та аналізу статистичних даних;

- самостійно використовувати дані з окремих розділів фінансової статистики, здійснювати на їх основі узагальнення та висновки, приймати управлінські рішення.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет, метод і завдання статистики фінансів

Вивчення предмету та методів фінансової статистики. Зв'язок фінансової статистики з іншими науками. Завдання фінансової статистики. Вивчення системи статистичних показників та їх практичне застосування.

Тема 2. Статистика державного бюджету

Завдання статистичного вивчення державного бюджету. Застосування методу відносних величин структури та динаміки для статистичного дослідження доходної та витратної частин державного бюджету. Поняття профіциту та дефіциту державного бюджету, їх статистичне вивчення.

Тема 3. Статистичне вивчення платіжного балансу

Суть платіжного балансу. Принципи складання та інформаційна база платіжного балансу. Структура платіжного балансу. Міжнародна інвестиційна позиція. Статистичний аналіз платіжного балансу.

Тема 4. Статистичне вивчення цін та інфляції

Сутність, причини виникнення та види інфляцій. Інформаційна база дослідження інфляцій. Методи оцінки рівня і динаміки інфляцій. Методика моделювання інфляцій

Тема 5. Статистика грошового обігу

Завдання статистики грошового обігу. Розрахунок величин річного грошового обігу, реальної грошової маси, індекса купівельної спроможності грошової одиниці. Показники "видів" грошей, способи їх розрахунку. Статистичне визначення загальної грошової маси в обігу. Статистичний аналіз грошового мультиплікатора. Вивчення купюрного складу грошової маси. Розрахунок показників обороту грошової маси. Прогнозні розрахунки грошової маси. Статистичні показники безготівкових розрахунків.

Тема 6. Статистика фінансів підприємств

Основні завдання статистики фінансів підприємств. Показники, що характеризують фінансові результати стану підприємств на макрорівні. Оцінки фінансової стійкості суб'єктів підприємницької діяльності. Показники оцінки майнового стану. Відносні показники прибутковості. Показники ліквідності та платоспроможності. Показники фінансової стійкості та стабільності. Показники ділової активності. Статистичний аналіз прибутку та рентабельності підприємств.

Тема 7. Статистика банківської діяльності

Вивчення економічної ролі ощадних банків в умовах ринкової економіки. Статистичні показники діяльності установ Ощадбанку. Аналіз якісних показників роботи Ощадбанку. Розрахунок нормативів діяльності, що використовуються в управлінні банківськими операціями.

Тема 8. Статистика страхової діяльності

Соціально-економічна сутність страхової справи та завдання її статистичного вивчення. Основні показники статистики страхування. Порядок розрахунку тарифних ставок.

Тема 9. Статистика фондової біржі

Предмет і завдання статистики фондової біржі. Інформаційне забезпечення статистики фондової біржі. Система показників статистики фондової біржі. Характеристика біржових індексів. Основні види та методики розрахунку фондових індексів. Українські фондові індекси. Статистичні методи аналізу показників біржової статистики.

Тема 10. Статистика цінних паперів

Завдання та інформаційна база статистики цінних паперів. Показники статистики цінних паперів. Статистичні показники обсягів і структури операцій з цінними паперами. Визначення якості цінних паперів. Статистична оцінка діяльності учасників ринку цінних паперів. Показники статистики цінних паперів. Статистичне вивчення ціни та доходності простих акцій. Статистичне дослідження доходності державних облігацій. Показники біржової статистики.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	пр	лаб	інд	с.р.		л	пр	лаб	інд	с.р.
Тема 1. Предмет, метод і завдання статистики фінансів	10	2	2			6						
Тема 2. Статистика державного бюджету	11	4	4			3						
Тема 3. Статистичне вивчення платіжного балансу	11	2	2			7						
Тема 4. Статистичне	11	4	4			3						

Назви модулів і тем	Кількість годин													
	Денна форма						Заочна форма							
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі						
		л	пр	лаб	інд	с.р.		л	пр	лаб	інд	с.р.		
вивчення цін та інфляції														
Тема 5. Статистика грошового обігу	11	4	4			3								
Тема 6. Статистика фінансів підприємств	10	4	4			2								
Тема 7. Статистика банківської діяльності	11	4	4			3								
Тема 8. Статистика страхової діяльності	10	2	2			6								
Тема 9. Статистика фондової біржі	10	2	4			4								
Тема 10. Статистика цінних паперів	10	4	2			4								
Розрахунково-графічна робота	15					15								
Усього годин	120	32	32			56								

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет, метод і завдання статистики фінансів	2
2	Тема 2. Статистика державного бюджету	4
3	Тема 3. Статистичне вивчення платіжного балансу	2
4	Тема 4. Статистичне вивчення цін та інфляції	4
5	Тема 5. Статистика грошового обігу	4
6	Тема 6. Статистика фінансів підприємств	4
7	Тема 7. Статистика банківської діяльності	4
8	Тема 8. Статистика страхової діяльності	2
9	Тема 9. Статистика фондової біржі	4
10	Тема 10. Статистика цінних паперів	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Виконати завдання за Темою 1. Предмет, метод і завдання статистики фінансів	6
2	Виконати завдання за Темою 2. Статистика державного бюджету	3
3	Виконати завдання за Темою 3. Статистичне вивчення платіжного балансу	7
4	Виконати завдання за Темою 4. Статистичне вивчення цін та інфляції	3
5	Виконати завдання за Темою 5. Статистика грошового обігу	3
6	Виконати завдання за Темою 6. Статистика фінансів підприємств	2
7	Виконати завдання за Темою 7. Статистика банківської діяльності	3
8	Виконати завдання за Темою 8. Статистика страхової діяльності	6
9	Виконати завдання за Темою 9. Статистика фондової біржі	4
10	Виконати завдання за Темою 10. Статистика цінних паперів	4
11	Розрахунково-графічна робота	15
	Разом	60

6. Індивідуальні завдання

Розрахунково-графічна робота

Індивідуальне розрахунково-аналітичне завдання складається із п'яти практичних завдань. Умови практичних завдань для всіх варіантів є однаковими. Вихідні статистичні дані для розв'язання завдань необхідно взяти на офіційному сайті Держкомстат України.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ № 1

Визначте основну тенденцію показника соціально-економічного розвитку України, відповідно до варіанта, шляхом аналітичного вирівнювання по прямій. Здійсніть екстраполяцію величини показника на три роки вперед. Зобразіть фактичні, теоретичні та прогнозні дані графічно. Зробіть висновки.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ № 2

Використовуючи статистичні дані, визначте співвідношення державного боргу та доходів населення, величину державного боргу з розрахунку на одну особу (у гривнях і доларах США), а також відносну величину боргу за період, визначений відповідно до варіанта індивідуального завдання. Проаналізуйте динаміку цих величин. Висновки обґрунтуйте.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ № 3

На основі даних про величини ВВП та грошових агрегатів за роки, визначені згідно із варіантом, обчисліть:

1) показники швидкості обороту наявних грошей ($M0$) і їх частку в грошовій масі ($M2$);

2) швидкість обороту грошової маси, а також абсолютну зміну кількості оборотів грошової маси, у тому числі за рахунок кількості оборотів наявних грошей і частки наявних грошей у грошовій масі;

3) рівень монетизації економіки та проведіть його факторний аналіз, визначивши його зміну за рахунок зміни обсягу грошового агрегату М3 та зміни обсягу ВВП.

Зробіть висновки.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ № 4

Використовуючи дані про котирування простих акцій вітчизняних підприємств, відповідно до варіанта розрахуйте три- та п'яти- денну ковзні прості середні, а також п'ятиденну ковзну зважену середню. Отримані результати відобразіть за допомогою табличного та графічного методів. Зробіть висновки.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ № 5

На основі даних за аналізований період побудуйте основні рахунки для України: рахунок товарів і послуг, рахунок виробництва, рахунок утворення доходів, рахунок розподілу первинного доходу, рахунок вторинного розподілу доходу, рахунок використання наявного доходу, рахунок капіталу, зовнішній рахунок товарів і послуг.

Обчисліть такі показники: проміжне споживання, валовий внутрішній продукт, чистий внутрішній продукт, валовий прибуток / змішаний дохід, чистий прибуток / змішаний дохід, валовий національний дохід, чистий національний дохід, валове заощадження, чисте заощадження, чисте кредитування (+) / чисте запозичення (-), зовнішнє сальдо товарів і послуг.

На основі проведених розрахунків проаналізуйте стан економіки України за аналізований період.

7. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовуються такі види контролю: поточний та семестровий підсумковий.

Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, виконанні окремих завдань за темами та виконанні розрахунково-графічної роботи. Як засоби діагностики рівня підготовки студентів можуть застосовуватися тестові завдання.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді письмового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань складає 40 балів (для студентів денної форми навчання).

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума оцінок за темами, розрахунково-графічної роботи та оцінок, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю (заліку). Максимальна сума балів складає 100 балів включно.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота										Залік	Сума		
Т1-Т10												Разом	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	15	60	40	100
4	5	4	5	4	5	4	5	4	5				

T1, T2 ... – теми розділів.

Критерії оцінки усного опитування на семінарських заняттях (за п'ятибальною шкалою) встановлюються за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу курсу;
- знання основної та додаткової літератури;
- уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді навчальних ситуацій (кейсів), розв'язання задач, проведення розрахунків тощо при виконанні завдань, внесених на розгляд в аудиторії;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах у аудиторії, вміння захищати свою позицію та здійснювати узагальнення інформації, отриманої з відповідей інших осіб.

Критерії оцінювання:

5 – студентом складено доповідь, яка повно та ґрунтовно розкриває сутність питання. Студент продемонстрував вміння всебічно, безпомилково, в логічній послідовності проаналізувати проблему, проявив творчий підхід, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, проявив авторське ставлення, використав значний фактичний та статистичний матеріал, законодавчі та нормативні акти України, сформулював висновки;

4-3 – ставиться студентові, який продемонстрував вміння всебічно та безпомилково проаналізувати проблему, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки, проте відсутній творчий підхід при аналізі проблем;

2-1 – студентом висвітлена незначна частка поставленого питання, мають місце суттєві методологічні помилки та неточності, структура та логіка відповіді порушена; студент не використав сучасну літературу та сучасний фактичний матеріал;

0 – відповіді не дано або здійснено спробу аналізу поставленого питання, але зроблені помилки та неточності не дозволили вірно відтворити інформацію; літературні джерела пророблені недостатньо, що майже не дозволило студентові виконати завдання.

Критерії оцінки знань при розв'язанні задач.

«5» балів ставиться коли студент дає повну вичерпну відповідь. Вона складається з правильних арифметичних дій, доцільного та логічного теоретичного обґрунтування виконаних розрахунків.

«4» бали ставиться тоді, коли теоретичне обґрунтування зроблене, хід розв'язання вірний, але є помилка при арифметичних розрахунках.

«3» бали студент отримує у тому випадку, коли арифметичне рішення задачі дається без повного теоретичного обґрунтування.

«2-0» ставиться, коли студент зовсім не розв'язує задачі, або розв'язує її неправильно. Опис та розв'язок є повністю ідентичним опису і розв'язку задачі іншим студентом.

Критерії оцінки відповідей на тестові питання.

Тестове завдання передбачає необхідність вибрати одну або кілька правильних відповідей на поставлені питання. Кожна правильна відповідь на тестові запитання оцінюється в 1 бал. На виконання одного завдання відводиться 1-2 хвилини.

Загальна оцінка за тестове завдання виставляється в залежності від набраної кількості балів:

«5» балів виставляється, якщо правильні відповіді складають 90-100%.

«4» бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 70-89%.

«3» бали виставляється, якщо правильні відповіді складають 50 - 69%.

«2-0» виставляється, якщо правильні відповіді складають до 50%.

Критерії оцінювання розрахунково-графічної роботи.

«15-13» балів ставиться за умов, якщо студент продемонстрував вміння всебічно, безпомилково, в логічній послідовності проаналізувати проблему, проявив творчий підхід, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, проявив авторське ставлення, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки;

«12-9» бали ставиться студентові, який продемонстрував вміння всебічно та безпомилково проаналізувати проблему, проаналізував альтернативні теоретичні погляди, використав значний фактичний та статистичний матеріал, сформулював висновки, проте відсутній творчий підхід при аналізі проблем.

«8-6» бали отримує студент, який виконав завдання з незначними помилками, в недостатній мірі використав статистичний та фактичний матеріал, не виявив авторського розуміння проблеми;

«5-3» бали виставляється студентові, який припускається грубих помилок та логічної непослідовності під час виконання завдання, не використав сучасну літературу та сучасний фактичний матеріал.

«2-0» ставиться, коли студент не розв'язує завдання, або розв'язує його неправильно. Опис та розв'язок є повністю ідентичним опису і розв'язку завдання іншим студентом.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Про державну статистику: Закон України // Голос України . - 1992.-21 жовтня 1992.
2. Про заходи щодо розвитку державної статистики: Указ президента України від 22 листопада 1997 р. №1299/97 // Статистика України.-1998.-№1.

3. Програма реформування державної статистики на період до 2002 року: Постанова Кабінету Міністрів України №971 від 27.06.1998р.
4. Лутчин Н. П. Статистика фінансів: навчальний посібник / Н. П. Лутчин, А. К. Миронюк. – 2-ге вид., випр. і доп. – Львів : Новий світ– 2000; 2006. 324 с.
5. Маслій, В. В. Фінансова статистика: навчальний посібник / В. В. Маслій. – Тернопіль : Карт-бланш, 2007. 298 с.
6. Фінансово-банківська статистика: навчальний посібник / П. Г. Вашків, П. І. Пастер, В. П. Сторожук, Є. І. Ткач. – К. : Либідь, 2007. 512 с.
7. Єріна А.М. Статистика: структурно-логічні схеми та задачі : навч.посібник / А.М. Єріна, В.Б.Захожай, І.Г.Манцуоров та ін.; за наук.ред. А.М. Єріної.- К.: КНЕУ, 2007.- 304с.
8. Крамченко Л.І. Економічна статистика : навч.посібник / Л.І. Крамченко, Н.П.Лутчин, Б.С. Москаль. - Львів: «Новий Світ-2000», 2007.- 364 с.
9. Лугінін О.Є Статистика : підручник / О.Є.Лугінін, С.В.Білоусова.- К: Центр навч. літератури, 2015.- 580 с.
10. Общая теория статистики. Статистическая методология в изучении коммерческой деятельности / под. ред. О.Э.Башиной, А.А. Спирина. - М.: Финансы и статистика, 2000.-296 с.
11. Статистика : підручник / С.С. Герасименко, А.В. Головач та ін.-К.:КНЕУ,2010.-480 с.
12. Статистика : уч. пособие / под ред. М.Р. Ефимовой. – М: ИНФРА., 2010.- 360 с.
13. Статистика : навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни // А.М. Єріна Р.М. Моторин, А.В. Головач та ін. -ДО.: К.: КНЕУ - 2002.- 300 с.
14. Уманець Т.В. Статистика : навч. посібник / Т.В.Уманець, Ю.В.Пігарев. - К.: Вікар, 2013. – 429 с.
15. Шмойлова Р.А. Практикум по теории статистики : учеб. пособие / Р.А. Шмойлова, В.Г. Минашкин, Н.А. Садовникова. – М.: Финансы и статистика, 2016. – 416 с.

Допоміжна література

16. Галицька Е. В. Фінансова статистика: навчальний посібник. К. : Кондор, 2008. 440 с.
17. Мальчик М. В. Фінансова статистика: навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2011. 184 с.
18. Моторин Р. М. Система національних рахунків: навчальний посібник; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. – К. : КНЕУ, 2001. 336 с.
19. Моторин Р. М. Статистика для економістів: навчальний посібник. К. : Знання, 2009. 430 с.
20. Статистика: підручник / С. С. Герасименко, А. В. Головач, А. М. Єріна та ін.; за наук. ред. д-ра екон. наук С. С. Герасименка. – 2-ге вид., перероб. і доп. К. : КНЕУ, 2000. 457 с.
21. Теслюк И. Е. Статистика финансов: учебное пособие. Минск : Вышэйшая школа, 1994. 224 с.
22. Фінанси: навчальний посібник / О. П. Близнюк, Л. І. Лачкова, В. І. Оспіщев та ін.; за ред. В. І. Оспіщева. – К. : Знання, 2006. 416 с.

Інтернет джерела:

23. www.ukrstat.gov.ua (Державний комітет статистики).
24. www.unstats.un.org/unsd (Статистичний відділ ООН (UNSD))
25. <http://www.kmu.gov.ua/control/> – Урядовий портал
26. <http://www.president.gov.ua/> – Інтернет-представництво Президента України
27. <http://minfin.com.ua> – Міністерство фінансів України
28. <http://www.rada.kiev.ua> – Верховна Рада України